

Prof. Dr. Aykut Kence'nin ardından.

Şubat'ın ilk gününde, Ankara'yı çevreleyen tepelerde güneşin ilk ışıkları görülürken, Aykut hocamın kalbi son bir kez daha attı ve durdu. ODTÜ Biyolojik Bilimler Bölümünden daha bir kaç ay kadar önce emekli olan Prof. Dr. Aykut Kence, pırıl pırıl güneşli bir gün bıraktı Ankara'ya, ve erkenden aramızdan ayrıldı.

Ne yazık ki, gericiliğin ve bilim düşmanlığının her renginin verimli toprak bulduğu bu ülkede değeri bilindi mi; sanmıyorum. Bilim ve akıl, hep bir lüks oldu insanımız için. Aydınlanma, ya uğramadı buralara, ya da pek fazla kalmak istemedi galiba.

Aykut hocam, bize doğadaki yerimizi, nereden ve nasıl buraya geldiğimizi, bir tür olarak, çok daha mütevazı atalarımızla yadsınamaz bağlantılarımızı anlatan bilimin en büyük başarısı, Evrim bilimi, Evrimsel biyoloji konusunda çalışıyordu. O sakın mizacı ve sesi, kıvrak zekasıyla, sağlığı iyi olmasa da, Evrim Bilimini tanıtmak için düzenlenen toplantılara katıldı, yazılar yazdı, müfredatlarda bilimin bu anıtsal başarısının sansürlenmemesi için çaba gösterdi.

Aykut hocamla ilk kez 80'lerin ikinci yarısında, 12 Eylül'ün karanlığı hüküm sürerken, binbir baskı altında yayınlanan toplumcu popüler bilim dergilerinde bir araya geldik. Zamanın milli eğitim bakanı, beş para etmez evrim karşıtı bir dökümanı, alel acele, bir üniversitedeki akademik ünvanlı memuruna tercüme ettirip, bütün liselere dağıtılmasını emretmişti. Cumhuriyet gazetesini 15 günlük gecikmeyle A.B.D.'nin orta-batı olarak bilinen bölgesindeki bir üniversitenin kütüphanesinde okuyarak bu vahim durumu izliyordum. Amerikan Bilimler Akademisi'nin sözünü ettiğim dökümanla ilgili görüşü yayınlanmıştı, ben de hemen bunu tercüme ettim, yayınlanmasını sağladım. Yazdığım önsözden alıntılar ve Aykut hocamın görüşleri, işte bu sayede sözünü ettiğim dergilerde bulundu. Daha sonra, 1995'te ODTÜ'de göreve başlayınca kendisiyle şahsen tanışma şansını bulabildim. Geçen yıllar boyunca, bilimle ilgili, ama özellikle evrim alanındaki cehaletle mücadelenin ne kadar zor olduğunu zaman zaman birlikte gördük. Çeşitli medya organlarında boy gösteren soytarıların, bilim adamları karşısında ne kadar zavallı ve aciz durumu düştüklerini, evrimin en temel ilkelerini bile anlamaktan ne kadar uzak olduklarını gördük. Ancak, ne acıdır ki, yapılan bir araştırmaya göre, A.B.D., Japonya ve 32 Avrupa ülkesi arasında, Türkiye'nin evrime "inanmayan"ların orantısız olarak en fazla olduğu ülke olduğu gerçeği de duruyor ortada. İnanmayan'ın altı çizili. Nedeni mi? Bilim "inanç" ya da dogma üzerine kurulmamıştır da ondan. Bilimin sonuçları sürekli bir sorgulama, sınıama, doğrulama ya da eleme sürecinden sonra elde kalanlardır. Darwin'in bu çarpıcı kuramıyla ilgili 1860 yılındaki ilk tartışmanın sonunda söylendiği rivayet edilen şu sözü hep ilginç bulurum: "*Maymunlarla akrabalık mı? Umarım yanlıştır, ama doğruysa da, dua edelim fazla duyulmasın*". Worcester piskoposunun karısına atfedilen bu sözde, hamimefendinin umudu boşa çıkıyor, ama en azından bizim ülkemiz için, belki sadece şimdilik, duası kabul edilmiş gibi gözüküyor.

Prof. Dr. Aykut Kence, sevgili eşi Doç. Dr. Meral Kence'yle birlikte çocuklarını iki güzel insan olarak yetiştirdiler. Ama bunun dışında çocukları kadar sevdikleri son derece başarılı öğrencileri oldu, bunların bir kısmı yurdumuzun çeşitli yerlerinde, ODTÜ de dahil olmak üzere, öğretim üyesi oldular. Önemli başarılar kazandılar. Aykut hocamı sevgi, saygı ve hatta minnetle hatırlayacak her yaştan dostları, öğrencileri ve meslektaşları var oldukça, o hep yaşayacak. Makaleleri okunacak, yazıları tartışılacak. Ve bir gün bu ülkede bilimin tarihi gerçek uzmanlarca yazılırken, bilim ve aydınlanma için fedakar çabaları takdir edilecek. İşte bu ölümsüzlüktür. Ekmek kadar temiz, su gibi aydın Aykut hocama sonsuz saygılarımla.

Prof. Dr. Engin Umut Akkaya, FRSC
Bilkent Üniversitesi, Kimya Bölümü

